

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 349/2012-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. S., M., a D. K., M., zastúpených advokátkou JUDr. D. H., S., vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 1 Obdo V/19/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. S. a D. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. júla 2012 doručená sťažnosť M. S., M., a D. K., M. (ďalej len „sťažovateľky“), vo veci namietaného porušenia čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 1 Obdo V/19/2010. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 12. júla 2012.

Zo sťažnosti vyplýva, že S., a. s. (ďalej len „bývalá žalobkyňa“), a po nej C., a. s. (ďalej len „žalobkyňa“), ako postupca sa žalobou domáhali zaplata sumy 5 667 762,28 Sk s prísl. proti žalovaným F. K., E. K. (ďalej len „žalovaná 2“), B. Z. (ďalej len „žalovaný 3“) a E. B. (ďalej spolu len „žalovaní“). V priebehu konania, ktoré bolo v prvom stupni vedené Krajským súdom v Trnave (ďalej len „krajský súd“), žalovaná 2 zomrela a do konania vstúpili namiesto nej sťažovateľky. Rozsudkom krajského súdu č. k. 20 Cb 97/98-194 z 22. marca 2001 bola žaloba zamietnutá v celom rozsahu. Na základe odvolania žalobkyne uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 180/01 zo 14. decembra 2001 bol rozsudok krajského súdu zrušený a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. V intenciách právneho názoru vysloveného najvyšším súdom ďalším rozsudkom krajského súdu č. k. 20 Cb 97/98-487 z 12. januára 2005 boli sťažovateľky zaviazané zaplatiť žalobkyni po 227 665 Sk istiny a ďalší žalovaní boli zaviazaní zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne 5 212 438,20 Sk istiny, ako aj úroky vo výške 3 393 313,60 Sk. Proti rozsudku krajského súdu z 12. januára 2005 podali odvolanie všetci žalovaní (vrátane sťažovateľiek). Uznesením najvyššieho súdu č. k. 2 Obo 135/2008-557 z 28. októbra 2009 bol rozsudok krajského súdu zmenený tak, že žaloba bola zamietnutá v celom rozsahu. Na základe dovolania žalobkyne rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V/19/2010 z 29. marca 2012 bol odvolací rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2 Obo 135/2008-557 z 28. októbra 2009 zmenený tak, že rozsudok krajského súdu č. k. 20 Cb 97/98-487 z 12. januára 2005 bol potvrdený.

Sťažovateľky zdôrazňujú, že do konania vstúpili ako právne nástupkyne po pôvodnej žalovanej 2, ktorá bola ich matkou. Žalovaná 2 podpísala 12. novembra 1993 písomný dokument označený ako ručiteľská listina. Vyplýva z nej, že spolu s ďalším ručiteľom prevzala ručenie podľa ustanovenia § 303 až § 312 Obchodného zákonníka a ustanovenia § 546 až § 548 Občianskeho zákonníka za včasné a úplné zaplata úveru a úrokov do výšky prijatého ručiteľského záväzku. Išlo o úver poskytnutý obchodnej spoločnosti F., s. r. o. (ďalej len „dlžník“). Pôvodný veriteľ (bývalá žalobkyňa) postúpil svoju pohľadávku z príslušných úverových zmlúv žalobkyni ako novému veriteľovi.

Sťažovateľky už v konaní vedenom krajským súdom namietali absolútnu neplatnosť ručiteľskej listiny s poukazom na ustanovenie § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Namietali, že ručiteľia nie sú označení bydliskom (sú teda označení neurčito), ale aj nesprávne uvedenie priezviska manželky žalovaného 3 (Z. namiesto Z.). Vytýkali tiež, že z ručiteľskej zmluvy s určitosťou nevyplýva, či bola uzavretá podľa Obchodného zákonníka alebo Občianskeho zákonníka, pričom z ručiteľskej listiny nevyplýva, kto je vlastne ručiteľom, či je ručiteľom len jedna osoba alebo viacero osôb a aký je medzi nimi dohodnutý režim.

Absolútnu neplatnosť ručiteľských listín sťažovateľky namietali aj z dôvodu, že v nich vystupuje ako označený ručiteľ „*S. v B., pobočka v MP(...)*“. Pritom pobočka právnickej osoby (aj keby bola zapísaná do obchodného registra) nemá právnu subjektivitu, teda nemôže nadobúdať práva a brať na seba povinnosti.

Podľa názoru sťažovateľiek zo zmluvy o postúpení pohľadávky z 19. novembra 2003 uzavretej medzi bývalou žalobkyňou a žalobkyňou vyplýva, že postúpená bola iba samotná pohľadávka. Ak mienila bývalá žalobkyňa postúpiť aj ručiteľský záväzok, potom túto skutočnosť bolo potrebné v zmluve o postúpení pohľadávky aj nazvať, resp. konkretizovať. Zároveň vzniká aj otázka, či a do akej miery nesú sťažovateľky zodpovednosť z ručiteľskej listiny, ktorú za svojho života podpísala ich matka, a či sťažovateľky zodpovedajú ako dedičky za zdedené dlhy do výšky nadobudnutého dedičstva v tomto spore. Vychádzať treba z toho, že predmetom dedenia sú majetkové hodnoty. Do niektorých práv môže dedič vstúpiť tým, že na neho prejdú singulárnou alebo univerzálnou sukcesiou, ale nie dedením. Podľa názoru sťažovateľiek mala bývalá žalobkyňa ako veriteľka voči ich matke ako ručiteľke nárok, a nie pohľadávku, a preto ručiteľské vyhlásenie ako záväzok nie je predmetom dedenia. Bývalá žalobkyňa ako veriteľka neprihlásila svoju pohľadávku do dedičstva ako dlh a nemožno v rámci dedičského konania pretvoriť ručiteľský záväzok poručiteľa na dlh dediča.

Vzhľadom na všetky uvedené argumenty sú sťažovateľky toho názoru, že žaloba proti nim mala byť zamietnutá ako nedôvodná.

Sťažovateľky navrhujú vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených článkov ústavy a dohovoru v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Obdo V/19/2010 s tým, aby bol rozsudok z 29. marca 2012 zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Požadujú ďalej uložiť žalobkyni, aby sa dočasne zdržala oprávnenia, ktoré jej bolo priznané rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V/19/2010 z 29. marca 2012. Domáhajú sa aj finančného zadosťučinenia, a to po 10 000 € pre každú z nich, ako aj náhrady trov konania vo výške 983,06 €.

Napokon sťažovateľky žiadajú vydanie dočasného opatrenia, ktorým by ústavný súd odložil vykonateľnosť rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V/19/2010 z 29. marca 2012 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 20 Cb 97/98-487 z 12. januára 2005.

II.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 180/01 zo 14. decembra 2001 vyplýva, že ním bol zrušený rozsudok krajského súdu č. k. 20 Cb 97/98-194 z 22. marca 2001. Podľa názoru najvyššieho súdu nebolo možné stotožniť sa so záverom krajského súdu, podľa ktorého bol na strane veriteľa v ručiteľských listinách uvedený subjekt, ktorý nemal spôsobilosť na právne úkony. Veriteľ bol označený ako „*S. v B., pobočka MP(...)*“. Išlo teda o pobočku s., ktorá bola oprávnená konať v mene s. a poskytovať aj úvery. Táto otázka bola skúmaná vo viacerých predchádzajúcich sporoch vedených proti klientom s. V predmetnej veci žalobkyňa predložila dôkazy, a to organizačný poriadok, výpis z obchodného registra, smernicu o činnosti organizačných zložiek, podpisové vzory oprávnených osôb a osobitné poverenie pracovníkovi pobočky na povoľovanie úverov. Týmito dôkazmi sa preukázalo, že pri poskytnutí úveru, ktorý dlžník prijal, konali za neho oprávnené osoby a nie je možné dodatočne ich úkony považovať za neplatné. Ručiteľské listiny zabezpečovali úvery podľa úverových zmlúv a z ich obsahu vyplýva, že ručelia preberajú ručenie za úver vo výške 6 000 000 Sk a aj za prípadné zvýšené úroky, ak dlžník v lehote splatnosti úver nesplatí. Obsah ručiteľských listín nie je možné považovať za nezrozumiteľný a ani identifikácia ručiteľov nie je sporná, pretože okrem mena a priezviska boli uvedené aj rodné čísla.

Pre neuvedenie bydliska ručiteľov nie je možné považovať ručiteľské listiny za neurčité, najmä ak prichádza do úvahy zmena bydliska z rôznych dôvodov.

Z rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 1 Obdo V/19/2010 z 29. marca 2012 vyplýva, že ním bol zmenený odvolací rozsudok najvyššieho súdu č. k. 2 Obo 135/2008-557 z 28. októbra 2009 tak, že rozsudok krajského súdu č. k. 20 Cb 97/98-487 z 12. januára 2005 sa potvrdzuje. Podľa názoru najvyššieho súdu v danom prípade ide o právny vzťah spravujúci sa Obchodným zákonníkom (§ 261 ods. 4). Vzhľadom na komplexnú úpravu ručenia v Obchodnom zákonníku nepoužívajú sa pre ručenie v obchodných záväzkových vzťahoch ustanovenia Občianskeho zákonníka upravujúce ručenie. Z ustanovenia § 307 ods. 3 Obchodného zákonníka vyplýva, že s postúpením pohľadávky prechádzajú na postupníka aj práva zo zabezpečenia pohľadávky. Preto postúpením prechádza na postupníka aj existujúce zabezpečenie pohľadávky.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy

zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažnosť v časti smerujúcej proti konaniu vedenému najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Obdo V/19/2010, pokiaľ bol rozsudkom z 29. marca 2012 potvrdený rozsudok krajského súdu vo vzťahu voči sťažovateľkám, treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Z pohľadu ústavného súdu je potrebné predovšetkým konštatovať, že sťažovateľky v podanej sťažnosti uvádzajú argumenty, ktorými sa bránili v konaní vedenom krajským súdom ako súdom prvého stupňa a najvyšším súdom ako súdom odvolacím. Naproti tomu však výslovne vôbec neuvádzajú, aké sú ich námietky proti argumentácii, ktorú si osvojil najvyšší súd v dovolacom konaní vedenom pod sp. zn. 1 Obdo V/19/2010. Dovolaciu argumentáciu najvyššieho súdu vôbec neuvádzajú a nijaké explicitné polemické stanovisko k nej nezaujímajú.

Za uvedenej neštandardnej situácie vychádzal ústavný súd z toho, že konkrétne námietky sťažovateľiek proti dovolaciemu rozsudku najvyššieho súdu treba považovať za zhodné s námietkami uplatňovanými v skoršom konaní, a to v rozsahu, v akom sú tieto námietky uvedené v sťažnosti.

Z uvedeného pohľadu možno konštatovať, že dovolací rozsudok najvyššieho súdu dáva dostatočné a presvedčivé odpovede na väčšinu námietok sťažovateľiek, a preto nevykazuje známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti.

Dovolací rozsudok sa nezaobrá námietkou sťažovateľiek, podľa ktorej ručiteľský záväzok nebol na strane veriteľa urobený subjektom, ktorý by mal spôsobilosť na právne úkony. Rovnako sa nezaobrá ani námietkou neurčitosti obsahu ručiteľskej listiny a nedostatočnej identifikácie ručiteľov. Vyplýva to podľa všetkého z toho, že tieto námietky neboli obsahom dovolania, ale ani vyjadrenia sťažovateľiek na podané dovolanie. Už v skoršej fáze konania odvolacím uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 6 Obo 180/01 zo 14. decembra 2001 bolo konštatované na základe listinných dôkazov, že vo veci konali za veriteľa oprávnené osoby, a preto ich úkony nemožno považovať dodatočne za neplatné. Rovnako bol dostatočným spôsobom vyhodnotený obsah ručiteľskej listiny, ako aj otázka identifikácie ručiteľov.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému najvyšším súdom pod sp. zn. 1 Obdo V/19/2010, pokiaľ bol rozsudkom

z 29. marca 2012 potvrdený rozsudok krajského súdu voči ostatným žalovaným. Túto časť sťažnosti treba považovať za podanie zjavne neoprávnených osôb.

Sťažovateľky nemôžu byť považované za aktívne legitimované podať sťažnosť proti tej časti dovolacieho rozsudku najvyššieho súdu, ktorou bol potvrdený rozsudok krajského súdu vo vzťahu voči ostatným žalovaným, keďže ide o samostatné nároky voči ostatným žalovaným. Vo vzťahu voči týmto nárokom by mohli dovolací rozsudok najvyššieho súdu napadnúť iba ostatní žalovaní, nie teda sťažovateľky.

Berúc do úvahy uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. septembra 2012